

Oldás és kötés

Majdnem olyan izgalmas volt, mint egy krimi. Persze csak annak, aki követte az eseményeket, és aki a tét nagyságával is tisztában volt.

Mivel gondolom, Olvasóim nagy része, igen helyesen, nemhogy követte volna, de értesülni is csak most értesül egyáltalán arról a játszáról, ami ez elmúlt hetekben folyt kistérségi ügyben, szemben velem, akinek hivatalbeli kötelessége rajta tartania a kezét az események ütőerén (*a hónap képzavara – a Szerk.*), s még azzal is hízeleg magának, hogy érti is, mi forgott kockán, engedjék meg, hogy összefoglaljam a történéseket.

A jobb megértés kedvéért azonban vissza kell kanyarodnunk néhány évet az időben, egészen pontosan odáig, amikor is az előző, Medgyessy-Gyurcsány kormány idején, a közigazgatási kvázi-reform részeként kötelezően kijelölték az úgynevezett kistérségeket, ami nagyjából-egészében hasonló léptékű közigazgatási egységnek felel meg, mint a nyolcvanas években megszűntett járások.

Ennek nyomán, hogy a lapunk által figyelemmel kísért területnél maradjunk, a budai régióban a teljes fölsorolás igénye nélkül, kialakult a Pilis-Zsámbék-Budai kistérség, ahová a Pilis-völgy települései, a Zsámbéki-medence községei, valamint Budakeszi kerültek egybe. A szomszédban, északról délre haladva, Biatorbágy, Törökbalint, Budaörs, Érd és Százhalombatta kerültek egy csoportba, budaörsi kistérség néven. Sokaknak nem volt ínyére ez a beosztás, részben, mert úgymond felülről lett rájuk oktrojálva, másrészt azért, mert példának okáért azt kérdezték, hogy kerül össze Pilisvörösvár Budakeszivel?

Aztán a beletörődés vált uralkodóvá, egészen ez év elejéig. A mozgolódás a Bu-

daörsi kistérség felől indult. Arról már korábban is lehetett hallani, hogy a túl sok dudás – a névadó Budaörs mellett Százhalombatta és Érd, hogy csak a legnagyobbakat említsük – nem nagyon egyezik, de a változtatásra csak a 2006. október 1. után nyílt mód. A törvény ugyanis úgy rendelkezik, hogy négyévenként, vagyis az önkormányzati választások után lehet kezdeményeznie településeknek vagy azok csoportjainak, hogy más kistérségbe tartozzanak. Erre összesen hat hónapjuk van, könnyen kiszámítható tehát, hogy ha valamelyik településvezetése ilyen szándéka lett volna, ha – maradván a jelen időnél – 2007. március 31-ig ezt nem teszi, legközelebb majd csak 2010-ben lesz rá módja.

Mondom, a budaörsi kistérség kezdett el mocorogni, ugyanis Érd és Százhalombatta úgy érzi, egyáltalán nem alaptalanul egyébként, hogy ő maga vonzáskörzetével együtt is tudna alkotni egy önálló kistérséget. Mi tagadás, van ebben az érvelésben sok ráció: három ilyen város, mint Budaörs, Érd és Százhalombatta, valóban túlzás, hogy egy kistérségbe tartozzanak, gazdasági potenciáljuk, és lélekszámuk (majd' másfélszáz ezer fő) túl nagy ahhoz. Nem csoda hát, ha februárban aztán hivatalosan is kikérték a budaörsi kistérségtől a menlevelet. Ekkor kezdett el tapogatózni Budaörs Budakeszi és a Zsámbéki-medence irányába. Egy Százhalombattától, Érdtől és vonzáskörzetétől megszabaduló kistérség súlypontja ugyanis már egészen más. Egy Budaörs-Törökbalint-Biatorbágy alkotta konglomerátumba, elég rá nézni a térképre, már sokkal inkább beleillik akár Budakeszi, de még a Zsámbéki-medence jó néhány települése is, mint a pilisvörösváriba.

Nézzük, milyen dilemmával kellett szembenézniük a megkeresett – budakeszi, pátyi, budajenei, telki, zsámbéki, tőki és perbáli – önkormányzatoknak, hogy kialakítsák álláspontjukat.

Mi szólt a ma-radás, mi a kiválás mellett? Településként, illetve településcsoportonként más és más.

Pilisvörösvárnál maradni sok haszonnal ugyan nem kecsegtet, hiszen az elmúlt években megalakulása óta nem sok ered-

ményt tudott felmutatni a kistérségi összefogás. Ráadásul nincs is igazán élő kapcsolat a Pilis és a Zsámbéki-medence között.

Másfelől a pilisi kistérségben eddig tömörült települések nem nagyon térnek el egymástól súlyukat tekintve, vagyis kevésbé valószínű, hogy egyik vagy másik túlságosan rátelepednének a többiekre, elnyomná azokat, s rákényszerítené saját étekeit, akaratát. Budaörs annyira jelentősebb erő képvisel, annyira fejlettebb, hogy sokan épp ettől való félelmükben nem szívesen társulnának vele. A Zsámbéki-medence északi peremének települései – Zsámbék, Tök, Perbál – úgy érzik ráadásul, hogy távolságban is közelebb fekszenek Pilisvörösvárhoz, mint Budaörshez. Zsámbék ráadásul távlatilag, úgy tudjuk, némi vezető szerepre is tör, és úgy érezheti, egy „gyen-

Ez a meghökkentő látvány fogadja Páty főutcája felől az autóst mostanában. Biztos, hogy ez a fejlődés?

gébb” kistérségben, mint amilyen a pilisvörösvári, erre több esélye lehet, mint a budaörsiben.

A leghatározottabbak, a legbátrabbak a medence közepén fekvő Budajenő, Páty és Telki voltak, ők döntöttek legkorábban és egyértelműen.

Értesüléseink szerint a határozott döntésben kulcsszerepet játszott, hogy arra számítanak, Budaörs dinamikus fejlődése őket is magával ragadja, nekik pedig Pilisvörösvár tényleg kicsit az üveghegy túlsó felén van.

Budakeszi az utolsó pillanatig vacillált: részben azért, mert a városvezetés tartott attól, hogy az eddigi kistérségben betöltött vonzásközponti szerepe csökkenhet, kiváltképp akkor, ha a Zsámbéki-medence települései mégsem igazolnának át Budaörsre. (Máris hallani olyan kezdeményezésekről, hogy Zsámbék például szívesen elvinné a városból a rendőrsőt; de akár az orvosi ügyelet is veszélybe kerülhet.) Aztán ott van az okmányiroda, ami a környező településeket kiszolgálja, és számos község építés-hatósági ügyintézését ugyancsak Budake-

Budakeszi az utolsó pillanatban döntött: kiválkik

A zászlóshajó Budaörs lesz

szi látja el. Budakeszinek nemhogy a Pilishez nincs sok köze, de valójában földrajzi értelemben nem is tartozik a Zsámbéki-medencéhez. Sokkal inkább Budaörs-höz, amellyel, hogy mást ne is említsünk, közös vízgyűjtő területe van, a két település között hagyományosan is mindig élénk kapcsolatok voltak.

A közlekedés ugyancsak fontos összekötő kapocs. Hát ha még azt is hozzá tesszük, hogy az igaz, ma még csak a tervező asztalokon alakuló elővárosi vasút budaörsi tervei már javában készülnek, kistérségi hovatartozástól függetlenül Budaörs egy budakeszi leágazással, szárnyonallal is számol.

Ráadásul Budaörsnek, szinte egyedülként a környéken, olyan szakapparátusa és kiérlelt fejlesztési elképzelései vannak, amelyekhez Budakeszi viszonylag kis erőfeszítés árán tudna kapcsolódni, és sokkal több eséllyel indulhatnának együtt a hamarosan megnyíló EU-pályázatokon, mint Budakeszi magában.

És persze fölmerült ugyanaz, ami Zsámbék esetében is: a titkon dédelgetett álom egy majdani kistérségről, aminek a zászlóshajója Budakeszi. (Hogy mely települések tartoznának ebbe, s mitől jutna benne a vezető szerep Budakeszinek, arról ezen titkos álmok álmodói egyelőre nem árultak el sokat. (A legmulatságosabb szempont, ami a viták során előjött, az az volt, hogy míg Pilisvörösvárnak FIDESZ-es polgármestere van, addig Budaörs első embere egy megátalkodott liberális.)

A polgármesterek február-márciusban több menetben és különböző összetételű csoportokban alakították ki az álláspontjukat: többször összeült például a budaör-

si kistérségi társulás is. Voltak, akik el sem fogadták a meghívást, eleve eldöntötték, hogy nem hallgatnak a szirénhangokra, mások elmentek ugyan, de óvatosan csak annyit mondtak, ha a Zsámbéki-medence azon települései, amelyek a pilisvörösvárhoz tartoznak, mindannyian átigazolnak, ők is mennek, de csak akkor. Nem véletlen az óvatosság. Ugyanis mindaz, amiről eddig szó volt, csak szándék, amit végső soron majd az országgyűlésnek kell jóváhagynia. Az óvatosság másik indoka, hogy ha mégis meghiúsulna, mondjuk, az átpártolási szándék, de kitudódnék, biztosan nem jelentene jó pontot a kistérségben, ahol az illető önkormányzat végül marad.

Nos és azt se feledjük, hogy egyes önkormányzatok kéretek is magukat, mint a menyasszony, így próbálván fölserforni az átsatlakozás árát.

Szinte az utolsó pillanatig minden nyitott volt. Két nappal a hónap vége előtt még volt egy utolsó egyeztetés Budaörsön, de végleg ott sem dőlt el semmi, legfeljebb az, hogy Zsámbék és Tök biztosan nem lép; Perbálról azonban olyan hírek érkeztek, hogy még mindig vacillál. Addigra Budajenő, Páty és Telki már végleges döntést hozott, miközben Tagai István azzal a felhatalmazással ment a találkozóra, Budakeszi csatlakozik, de csak ha mindenki más is; az összejövetelel aztán kiderült, hogy ez a feltétel nem teljesül. Aztán a végén mégis csak beadta a derekát.

Szombatra kialakult a végleges helyzet: Budakeszi, Budajenő, Páty és Telki kilép a pilisvörösvári, és belép a budaörsi kisté-

ségbe. Amitől egyesek féltek, a Zsámbéki-medence kettészakadásától, végül is bekövetkezett. A törésvonalak azonban nem feltétlenül abban az értelemben fognak jelentkezni, ahogyan azt némelyek gondolták. Az elvált települések Budaörs farvizén valószínűleg az elkövetkező négy évben rá tudnak majd csatlakozni arra a dinamikus fejlődésre, ami Budaörsöt jellemezte, és amire önerőből aligha lettek volna képesek. Budaörs is sokat nyert az új felállással; primátusa nem kérdőjeleződik meg, Budakeszivel pedig az ország egyik legnagyobb fejlődési potenciáljával) rendelkező kisvárosát tudhatja maga mellett. Telki pedig évekig mint Magyarország leggazdagabb községe szerepelt a médiában. Ez egy elég erős csapatnak látszik.

S hogy mi lesz Tökkel, Perbállal, Zsámbékkal? Valószínű nő a különbség közöttük és a Zsámbéki-medence többi települése között az előbbieik kárára. De persze ne feledjük: semmi végleges és visszavonhatatlan nem történt: négy év múlva újra lehet gondolni az egészet. Igaz, addigra az uniós költségvetés pénzeit jórészt már fosztották 20013-ig.

Persze az önállósági is nagy dolog. Erről egy vicc jut eszembe: Kohn, akinek köztudottan öreg és ritka ronda felesége van, kérdezi Grünt, akinek viszont a neje fiatal, szép - és kikapós, nem zavarja-e, hogy az fűvel-fával megcsalja. Nézd, Kohn, inkább vagyok benne egy jó üzletben ötven százalékkal, mint egy rosszban százzal.

Bató Borisz

A Budakörnyéknek nevezett tájegységet a Budai-hegység, a Pilisvörösvári-völgyesség, a Dunamente, a Mezőföld északi része, a Nagykovácsi, a Pesthidegkúti, a Buda-keszi, a Budaörsi és a Zsámbéki-medence, valamint a Télienyi és az Érd-Sóskúti-fennsík alkotják. Ezen a tájegységen ez idő szerint több mint kétszázezer ember él. Huszonöt településen. Biatorbágy, Budajenő, Budakeszi, Budaörs, Diósd, Érd, Herceghalom, Nagykovácsi, Páty, Perbál, Pilisborosjenő, Piliscsaba, Piliszentiván, Pilisvörösvár, Pusztazámor, Solymár, Sóskút, Százhalombatta, Tárnok, Telki, Tinnye, Törökbálint, Tök, Üröm, Zsámbék.

Ezek a települések 1945-ig két korábbi vármegyéhez, Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Fejér vármegyéhez tartoztak. Ez a huszonöt település az említett két vármegye öt járásához, az adonyi, a biai, a központi, a pomázi és a váli járásához tartozott.

A magyar településhálózatot és közigazgatást érintő, a második világháború utáni első nagy változás 1945-ben következett be, amikor is az addig Fejér megyéhez tartozó Diósd, Érd, Pusztazámor, Sóskút, Tárnok és Százhalombatta településeket Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyéhez csatolták. 1949-ben azonban a jelzett földrajzi területi egységet Budakörnyéki járásnak nevezték, ami utóbb Budai járásra változott. Elsőként Százhalombatta (1970), 1979-ben Érd, 1986-ban Budaörs, 1998-ban Pilisvörösvár, 2000-ben Budakeszi váltak várossá. 1984. január 1-től, a járások megszűnésével kezdetét vette a kétszintű közigazgatás kialakítása az országban. Érd és Budaörs kapott vonzásközponti szerepkört, majd ugyanezt, városassá válásuk után, megkapta Pilisvörösvár majd Budakeszi is.